

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Hromadné postupování pohledávek přihlášených do insolvenčního řízení z pohledu insolvenčního soudu

Insolvenční řízení vedené na majetek dlužníka můžeme laicky řečeno nazývat hromadnou exekucí. Proč? Hlavní podstatou zahájeného insolvenčního řízení je vyrovnání všech vztahů mezi dlužníkem a jeho věřiteli, včetně vztahů závazkových. Obecně lze říci, že v insolvenčním řízení je zpeněžen veškerý majetek ve vlastnictví dlužníka včetně majetku (který nemusí být ve vlastnictví dlužníka), který je ale možné zpeněžit a jehož výtěžek je možné použít pro uspokojování věřitelů. Věřitelé mají v insolvenčním řízení rovné postavení, pokud jim nespědí právo některého ze zajišťovacích institutů nebo právo z pohledávky za majetkovou podstatou.

Insolvenční zákon klade na věřitele a jejich vliv na řízení velký důraz. Současně s tím ale klade na věřitele povinnost, aby si sami zjistili, že jejich dlužník je v insolvenčním řízení a ve stanovené lhůtě přihlásili své pohledávky u insolvenčního soudu. Věřitel může svou pohledávku přihlásit již od samého zahájení insolvenčního řízení až do konce lhůty pro přihlašování pohledávek stanovené insolvenčním soudem v rámci rozhodnutí o zjištění úpadku dlužníka (jde o procesněprávní lhůtu, tzn. že poslední den této lhůty je možné svou přihlášku podat k poštovní přepravě, doručit osobně či elektricky - o způsobu přihlašování pohledávek pojednával předcházející článek). Je plně v rukou věřitele, v jaké výši, pořadí či na základě jakého právního titulu svou pohledávku přihlásí.

Současně s tím však je spojen účinek, že pokud věřitel svou pohledávku včas do insolvenčního řízení nepřihlásí, k jeho pohledávce se nebude přihlížet a takováto pohledávka v insolvenčním řízení nebude uspokojována.

Insolvenční řízení může trvat od několika měsíců až po dobu několika let. Jen v případě zjištění úpadku a schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře bude insolvenční řízení trvat nejméně cca pět a půl roku (pět let trvání splátkového kalendáře, několik měsíců uběhne od podání návrhu do dne schválení oddlužení). Není proto možné, aby zákonodárce věřiteli ukládal povinnost vlastnit tuto pohledávku za dlužníkem po celou dobu trvání insolvenčního řízení. Proto věřiteli nic nebrání, aby svou pohledávku kdykoliv v průběhu řízení zcizil (ať už prodejem, darováním či rozdělením obchodní korporaci v rámci projektu rozdělení vložením např. do dceřinné korporace).

V rámci jakéhokoli soudního řízení platí, insolvenční řízení nevyjímaje, že věřitelem pohledávky za dlužníkem je ta osoba, která své právo v řízení prokáže. Proto pokud došlo k převodu této pohledávky v již probíhajícím řízení, je tento převod nutné příslušnému soudu prokázat a podat návrh na změnu v osobě věřitele. Problematiku změny v osobě věřitele řeší ust. § 107 a 107a zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád (dále jen osř), kdy převod pohledávky v případě, kdy původní věřitel nezanikl, řeší právě ust. § 107a osř.

V insolvenčním řízení se namísto ust. § 107a osř uplatní postup podle § 18 zákona č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobu jeho řešení, insolvenční zákon, ve znění pozdějších předpisů (dále jen IZ), podle kterého věřitel musí podat návrh na singulární sukcesi spolu se souhlasem nabyvatele se vstupem do insolvenčního řízení na jeho místo a prokázat skutečnost, na základě které k převodu došlo. Přílohou tedy musí být buď veřejná listina o převodu práva nebo soukromá listina (smlouva o postoupení

pohledávky) s úředně ověřenými podpisy oprávněných osob všech zúčastněných stran smlouvy, její úředně ověřená kopie (včetně podpisových doložek) nebo výstup z autorizované konverze dokumentu v listinné podobě do podoby dokumentu v datové zprávě.

Insolvenční zákon s takovýmto návrhem klade velkou odpovědnost na insolvenční soud, neboť ve lhůtě 3 dnů (myšleno kalendářních dnů, lhůty se počítají obecně podle ust. § 57 osř) musí o tomto návrhu rozhodnout, jinak se po uplynutí této lhůty má za to, že soud vydal rozhodnutí, ve kterém tomuto návrhu vyhověl. Ustanovení § 43 osř (výzva k opravě podání) se v tomto případě nepoužije. Právě proto jsem se rozhodl napsat tento článek z pozice vyššího soudního úředníka na insolvenčním úseku.

Insolvenční soud v případě většího nápadu věcí má tak touto šibeniční lhůtou svázané ruce, neboť pokud v této lhůtě oprávněná soudní osoba (soudní tajemník, vyšší soudní úředník, asistent soudce nebo soudce) nestihne nejpozději poslední den lhůty vydat rozhodnutí o zamítnutí tohoto návrhu, které ještě musí nejpozději v tento poslední den být alespoň zveřejněno v insolvenčním rejstříku, tak po uplynutí této lhůty vadnému návrhu musí později vyhovět, neboť insolvenční zákon vytváří v tomto případě fikci vyhovění.

Nyní se Vám pokusím nastínit, jak tento návrh a rozhodnutí o něm putuje v rámci soudu. Samotný návrh může být doručen v listinné nebo papírové podobě. Je-li doručen v listinné podobě, podatelna soudu tento návrh zpracuje spolu s další došlou poštou a poté předá příslušné vedoucí soudní kanceláře (u našeho soudu se pošta rozváží zpravidla dvakrát denně). V případě elektronicky doručeného podání je celý mechanismus trochu komplikovanější, neboť nejdříve toto podání musí přijmout a zpracovat zápisové oddělení elektronicky, až poté předá „klasické“ podatelně k rozvoru. Vedoucí kanceláře veškerou došlou poštu musí zaevidovat v listinném spisu, vytvořit příslušný dokument v elektronické verzi spisu, připojit tam tento návrh, provést anonymizaci a zveřejnit), poté ve spisovně k návrhu vyhledá příslušnou přihlášku a tu pak spolu s návrhem předat některému z referentů (viz výše) k rozhodnutí. Příslušný referent tento návrh posoudí jak po formální tak i po materiální stránce (ve smyslu zákonem stanovených příloh). Pokud tento návrh bude vadný, insolvenční soud nesmí postupovat podle ust. § 43 odst. 4 osř a vyzvat věřitele k doplnění návrhu, ale tento návrh musí zamítnout. Rozhodnutí o zamítnutí návrhu na singulární sukcesi však na rozdíl od rozhodnutí o vyhovění musí být pečlivě odůvodněno a věřiteli svědčí právo odvolání proti tomuto rozhodnutí. V odůvodnění se insolvenční soud musí pečlivě vypořádat se všemi aspekty návrhu, soud zde musí uvést, kdy a jak byl doručen tento návrh soudu, co bylo jeho obsahem. Dále se musí soud vypořádat s tím, aby náležitě odůvodnil všechny vady návrhu (např. že nebyly vůbec přiloženy požadované listiny, listiny byly vadné - nebyly zde úředně ověřené podpisy osob na postupní smlouvě, byla předložena pouze prostá kopie této smlouvy nebo prostý sken dokumentu, jež má validitu prosté kopie v listinné podobě apod.).

Poté, co referent vydá usnesení, přihlášku spolu s originálem rozhodnutí předá zpět vedoucí kanceláře nebo zapisovatelce, která musí v elektronickém spisu vytvořit příslušnou událost, zkontrolovat toto rozhodnutí ve smyslu formální stránky podle vnitřního a kancelářského řádu pro okresní a krajské soudy, připojit toto rozhodnutí k události, převést do formátu pdf, elektronicky podepsat svým zaručeným elektronickým podpisem či značkou a celou událost zveřejnit. Všechny tyto úkony musí být učiněny nejpozději poslední den třídní lhůty, jinak nastane fikce vyhovění návrhu.

Co když věřitel, byť neúmyslně, pošle takovýto vadný návrh řekneme v pátek odpoledne? Posledním dnem lhůty bude pracovní pondělí nebo nejbližší následující první pracovní den. Insolvenční soud tak na toto rozhodnutí ve skutečnosti má jen jeden jediný den.

Co když takovýchto návrhů bude v jeden den či v horizontu několika dnů budou podány desítky či stovky? Než podatelna zpracuje všechna tato podání, než soudní kancelář vyhledá všechny přihlášky a referent posoudí všechny návrhy a o všech těchto návrzích jednotlivě rozhodne, uplyne spousta času a v případě stovek podání všechny tyto osoby pak třeba celý den či dva nedělají nic jiného, než se zabývají těmito návrhy. Ostatní podání a rozhodnutí k vypravení tak čekají ve frontě a komplikuje to práci všem i to vytváří průtahy vůči ostatním účastníkům řízení.

Vzhledem k tomu, že velká část pohledávek za dlužníky (zvláště těch, kteří spolu s insolvenčním návrhem žádají o povolení oddlužení) vznikla ze spotřebitelských úvěrů či půjček, jsou častými věřiteli banky, spořitelny a jiné nebankovní instituce. Jak jsem již psal shora, nikdo, ani zákonodárce, nemá právo omezovat věřitele jako vlastníka této pohledávky se svým majetkem disponovat a ukládat mu povinnost, aby nadále měl povinnost vést tyto pohledávky v evidenci. Na finančním trhu existuje několik subjektů, které se zaměřují na odkup těchto pohledávek a jejich následným vymáháním. Pro původní věřitele to může mít jistě zásadní význam, neboť při prodeji pohledávky jim odpadnou náklady s jejich evidencí apod.

Touto „úvodní“ částí se konečně dostávám k jádru tohoto článku.

Právě pro tyto případy hromadného postupování pohledávek byl vyvinut „poloautomatický“ systém v aplikaci ISIR (informační systém pro insolvenční soudy zpracující veškerou agendu elektronického insolvenčního spisu). V případě, kdy věřitel postoupil větší počet pohledávek přihlášených za dlužníky u jednoho insolvenčního soudu, je možné využít toho, že věřitel podá návrh na hromadný vstup do řízení včetně veškerých zákonem požadovaných příloh (tj. bezvadný návrh) a zároveň zašle soudu elektronicky data ve formátu .xls (tabulka), ve které budou uvedeny spisové značky, dlužník, číslo přihlášky, přihlašovaná částka apod.

Pokud bude návrh soudem shledán jako bezvadný, tak následující postup je odlišný od toho klasického.

Správkyně aplikace ISIR či jiná pověřená osoba data z této tabulky „nahraje“ do aplikace ISIR. Tato aplikace pak sama provede následující úkony:

- Vyhledá spisové značky a spáruje data,
- Podle nastavené matrice vzoru vyhotoví usnesení u příslušné spisové značky,
- Elektronicky vyhotovené rozhodnutí opatří elektronickou značkou správkyně aplikace, která data do aplikace vložila,
- Zveřejní návrh na vstup do řízení včetně zadaných příloh,
- Toto rozhodnutí zveřejní v insolvenčním rejstříku,
- Toto rozhodnutí zašle příslušným účastníkům řízení, pokud mají zpřístupněné datové schránky (tj. dlužník, insolvenční správce, původní věřitel a nabyvatel či jejich právní zástupce),
- Pokud účastník není držitelem datové schránky, aplikace připraví obálku pro poštovní přepravu,
- Vytiskne příslušný počet rozhodnutí (jednou originál + další počet stejnopisů pro poštovní přepravu).

Následně je rozvrhem práce určen zároveň i referent, který má oprávnění rozhodovat o těchto podáních. U našeho soudu jsem tímto referentem já, a proto je v rozvrhu práce uvedeno, že mohu vydávat tato rozhodnutí ve všech insolvenčních senátech (v opačném případě bych byl neoprávněnou osobou). Jelikož jsem tedy oprávněn vydat tato rozhodnutí ve všech senátech, tak aplikace sama v přednastaveném vzoru rozhodnutí uvede mne v záhlaví i v podpisové části.

Originál rozhodnutí a potřebný počet stejnopisů poté podepíše. Pokud některému z účastníků nebylo rozhodnutí zasláno prostřednictvím systému datových schránek, podepsané a úředním kulatým razítkem opatřený stejnopis rozhodnutí mu soud zašle obálkou.

Po obdržení všech doručenek vyznačím právní moc na originálu rozhodnutí, správkyně aplikace či příslušná kancelář právní moc zanesou do insolvenčního rejstříku a rozhodnutí s přihláškou založí zpět mezi ostatní.

Insolvenčnímu soudu tedy tento postup velice pomůže, protože není potřebné zpracovávat jednotlivé návrhy na vstup do řízení a v každém řízení v jednotlivé přihlášce vydávat zvlášť rozhodnutí. Tím, že některé kroky aplikace ISIR vyhotoví „automaticky“, je celkový čas práce dvou lidí (správkyně aplikace a referent) nepoměrně kratší, než by byl strávený čas všech příslušných osob v každém senátu.

Je potřebné ale uvést jedno důležité ALE!!!

Právě proto, že tento postup je poloautomatizovaný, aplikace ISIR spáruje věřitele s konkrétním dlužníkem a spisovou značkou, je potřebné, aby byla postoupena přihláška jako celek.

Pokud by věřitel ve své přihlášce měl přihlášené několik různých pohledávek, které by však nepostoupil na téhož nabyvatele, tak právě automatizovaný způsob není schopen (a tím ani nikdo ze soudních osob) rozpoznat, zda spisové značky (data uvedená v tabulce) jsou pouze řízení s postupovanými celými přihláškami či nikoliv. V každém případě aplikace ISIR vyhotoví podle zadaného vzoru rozhodnutí o změně v osobě věřitele v celé přihlášce (ať už je tam jedna pohledávka či více).

Proto je důležité, aby tuto skutečnost měl věřitel na paměti, pokud chce využít tohoto systému. Dovolím si tvrdit, že použití tohoto postupu je ekonomicky i časově snazší jak pro insolvenční soud, tak i pro samotného věřitele, který svůj návrh podá jako jeden hromadný návrh.

Bc. Milan Horák,
vyšší soudní úředník
insolvenční úsek
Krajský soud v Ústí nad Labem

e-mail: MHorak@ksoud.unl.justice.cz

Další články:

- [Přičitatelnost jednání třetích osob dlužníkovi pro účely posouzení neúčinnosti: ano nebo ne?](#)
- [Srážka za prodej v insolvenční při ocenění majetkové podstaty](#)
- [Smlouvy o vzájemném plnění v insolvenční – judikaturní závěry](#)
- [Odpovědnost členů statutárního orgánu za nepodání insolvenčního návrhu včas](#)
- [Úmyslně zkracující právní jednání mezi dlužníkem a osobou blízkou](#)
- [Nejvyšší soud ČR: Úhrada úroků ze zápůjčky jako zvýhodňující jednání? Klíčový výklad k § 241 odst. 5 písm. b\) insolvenčního zákona](#)
- [K postavení zajištěného věřitele v insolvenčním řízení](#)
- [K \(ne\)způsobilosti notářského zápisu jako exekučního titulu pro nařízení exekuce prodejem zástavy](#)
- [Promlčení pracovněprávních pohledávek postavených na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou](#)
- [Preventivní restrukturalizace](#)
- [Odpovědnost státu za nesprávný úřední postup exekutora: Je stát skutečně „posledním dlužníkem“?](#)